

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemana za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Justičnega ministra ukaz na prezidij graške nadsodnije

od 18. aprila 1882, št. 20513.

Mej zadnjimi dvajsetimi leti je justično ministertvo skrbno na to pazilo, da mu nij izginilo izpred pogleda vprašanje, kako bi se uredila raba v deželi navadnih jezikov pred sodnijami v okrožji nadsodnije graške.

Uže pred izdavo ustavnega zakona od 21. decembra 1867, št. 142 drž. zak., o splošnih pravicah državljanov, in uže pred veljavo člena 19., ki odločno priznava ravnopravnost vseh jezikov pred uradi in v javnem življenji, štelu si je justično ministertvo v svojo nalogo, po administrativnej poti take naprave vpeljati, katere bi Slovencem, v nekaterih pokrajinah omenjenega nadsodnijskega okrožja tik Nemecev stanujočim, rabo njihovega, vedno bolj se razvijajočega in razširjajočega jezika olajševale ter osigurjevale.

K temu namenu izdane naredbe izdavale so se na podlagi obstoječih zakonov v delokrogu justičnega ministertva.

Posebni zakoniti določili, v katerih okviru se ima eksekutiva gibati, bili sta v pravnih zadevah §. 13. obč. sod. reda, v nepravdnih stvareh pa §. 4. zakona od 9. avgusta 1854, drž. zak. št. 208; prvi teh paragrafov naklada strankam in njihovim zastopnikom, da se imajo posluževati „v deželi navadnega jezika“; drugi omenjenih paragrafov pa zahteva, da se naj (stranke in zastopniki) „jednega pri sodnji navadnih jezikov“ poslužujejo, in da se imajo priloge, sestavljene v kakem drugem jeziku, priložiti v poverjenem prevodu.

V katerem jeziku pa naj govori sodnik, o tem ne obsega zakon nikacega določila. Glede no-

tranjega jezika sodnij in glede jezika sodnijske korespondence ne more se dvomiti, da pripada dotična uredba, če je sploh kaka poprava praktično potrebna, administraciji. Pa tudi tedaj, kadar se stvar suče okrog vprašanja, v katerem jeziku naj sodnije občujejo s strankami, mora se eksekuciji pripuščati uže zategadelj obširna pravica, da izdaje določila, ker se stvarjenje glavnih pogojev takih določil, to je nastavljenje takih funkcijonarjev po sodnijskih stolih, ki so v deželi navadnega jezika zadostno zmožni, samo po skrbnej vladni in proti njenej odgovornosti izvršiti da.

S tega stališča morajo se presojevati justičnega ministra ukazi od 15. marca 1862, št. 865, od 20. oktobra 1866, št. 1861 in od 5. septembra 1867, št. 8636/9396, kateri zadnji ukaz ozira se samo na Kranjsko.

S temi ukazi je justično ministertvo dejanskim, v toku se nahajajočim razmeram korak za korakom sledilo ter je mej tem, — ko se je na jedni strani trudilo počasi odstraniti zapreke definitivne rešitve, katere zapreke prouzročevale so se s tem, da justično osebje nij bilo povsod zadostno zmožno jezika — na drugi strani glede na odstranjenje zaprek sodnijam izdajalo tiste ukaze, kateri so neobhodno potrebni, da bi se v zakonu jasno naznanjeni namen dosegel. V soglasji s to okoliščino se je v ukazu od leta 1862. glede na to, da še nijso vsi uradniki in odvetniki zadostno jezika zmožni bili, razločevalo mej tem, kar je bilo tedaj dosegljivo, in kar se takrat še nij dalo doseči.

Priznalo se je, da je znanje jezika uže takrat zadostovalo, da so se umele ustne slovenske objave in pismene slovenske vloge, da pa to znanje pri vseh slovenskih sodnijah nij bilo tako popolno, da bi se bili slovenski zapisniki in slovenski odloki brez napake sestavljati mogli. V dispozitivnih naročilih

omenjenega ukaza se je potem tudi dožnosti zaveza uredila z ozirom na ravnokar navedeno razmero. V odstavkih 1, 2, 3 in 5 se je sestavljenje zapisnikov in odlokov v slovenskem jeziku samo tedaj zahtevalo, če bi bilo to primerno, mogoče itd. ter se ta zahteva ob jednem skrčila na slučaj, da so stranke samo slovenskega jezika zmožne, in tako sodnikove podpore posebno potrebne.

V odstavku 4 pa se je brezpogojno in splošno naložilo, da se imajo v imenovanih slovenskih pokrajinah pri sodnijah sprejemati slovenske vloge; brezizjemnemu temu predpisu pa se je v ostrem nasprotju dostavilo, da se imajo te vloge samo tedaj slovensko rešiti, če je to mogoče, in če je vloga po slovenski stranki vložena bila.

O pomenu na tem mestu rabljene besede „vloga“ se je pozneje vsled nekega dekreta nekoliko dvomov izbudilo; te dvombe pa je drugi, zgoraj navedeni ukaz od leta 1866. odstranil, ter čisto določno izrekel, da se imajo s to besedo ne samo vloge v kazenskih in neprepirnih zadevah, temveč tudi vse vloge v prepirnih zadevah in v prvi vrsti pravne tožbe umeti.

Končno izdal se je za Kranjsko ukaz od leta 1867., v katerem se je naglašalo, da je sedaj osebje pri sodnijah slovenskega v besedi in pismu zadostno učeno, tako da se uže lahko zahteva, da se izpovedbe prič in prisege v civilnih zadevah, kakor tudi izpovedbe obdolženih in prič v kazenskih zadevah, če so zaslišani samo slovenskega jezika zmožni, ne samo v odločilnem, temveč v celem obsegu v slovenskem jeziku v zapisnik zabeležiti imajo.

Do tu dospela je bila skrb za jezikovne potrebe v okrožji nadsodnije graške, ko se je slovesno razglasil ustavni zakon o splošnih pravicah državljanov in princip o enakopravnosti vseh v državi

LISTEK.

Aleksander Sergejevič Puškin in njegove poezije.

(Predavanje g. Ivana Hribarja.)
(Konec.)

S trepetajočim srcem čakala je usodnega odgovora, a minil je dan, minil drugi, tretji, minilo je več dnij — a od Onjegina nij bilo glasu. Naposled pa je vender prišel sam; devica pa, čuvši topot konj na dvorišči in glas onega, ki jej je bil nad vse drag, zbežala je razburjenega srca v najskrajnejši kotiček velikega perivoja. In ko je tam bila utopljen v sladkih sanjah, stal je nepričakovano pred njo on, Evgen, a ne kot ljubimec, nego strogega obraza kot nje sodnik. In z neusmiljenimi besedami jej je povedal, da je ljubiti ne more, da naj tudi ona njega ne ljubi, temveč s svojo ljubeznijo osreči družega moža, ki jej bode ljubeznivejši soprog. Konečno pa jo je z ostrimi besedami svaril pred enakim lehkomišelnim ravnanjem v bodoče, rekoč, da ne bode vsak tako obzirno ravnal z njo, kot on.

Razdejal jej je tedaj vse nade; a ona ga je vender še ljubila in le zanj živela. Vedno jej je bil pred očmi le on, vedno so misli njene bile le pri njem. Onjegin pa je zopet živel dalje, ko da bi se ničesa ne bilo zgodilo.

Prišel pa je Tatjanin god, kateri se je po starej rodbinskej navadi v navzočnosti mnogobrojnih gostov slovesno praznoval. Lenski povabil je tudi Onjegina, da se z njim udeleži te rodbinske slovesnosti. Da si nerad, šel je vender; a videč zamišljeno, žalostno Olgo, polotila se ga je srd nad Lenskim, ki ga je v njeno bližino zvalil in sklenil je, maščevati se mu. Le jedenkrat mu je preletel žarek ljubezni otrpno srce, le trenutek spoznal je krasoto in vrednost uboge Tatjane, a na to zopet postal stari nepristopnež.

Prišel se je ples. Onjegin plesal je z Olgo prvi, drugi, tretji ples, plesal kotiljon in bil z njo nenavadno ljubezniv. Ko je vse to videl Lenski ter opazil goreča lica Olgina, polotila se ga je ljubeznivost. Odšel je s plesa hudo razžaljen in nesrečen, vsaj pač nij dvomil več, da je Onjegin zapeljivec njegove neveste. — Drugi dan pozval ga je na dvoboj, katerega je Onjegin s hladno krvjo sprejel.

Lenski je sicer sklenil, da pred dvobojem neče več videti nezveste Olge, ali srce njegovo ga je vender gnalo k njej. In ko ga je ona z istim nedolžnim smehljanjem, z isto ljubeznivostjo in prisrčnostjo sprejela, ko vedno, tedaj pač nij dvomil, da je njegova ljubosumnost popolnem neutemeljena. A vender jej nij ničesa povedal, kaj se je mej njim in Onjeginom zgodilo.

Drugo jutro o napovedanem času izvršil se je dvoboj, pri katerem je Lenski smrtno zadet na mestu izdihnil svojo blago dušo.

Onjegina pa se je polotilo kesanje, hotel je bežati sam pred sabo, pred strašnim spominom, da je ubijalec svojega prijatelja, ubijalec pesnika. Odšel je tedaj na potovanje, da bi tako pozabil vsega.

Olga pozabila je kmalu svojega Lenskega ter podarila roko in srce lepemu ulanu. Ne tako pa nežnočutna Tatjana. Dasi je sicer vedela, da je Onjegin za njo izgubljen, da je morilec ženinu njene sestre, vender ga je ljubila in sicer od dne do dne z večjo strastjo in srečna je bila, ko je v njegovej nenavzočnosti mogla obiskavati njegov grad ter se muditi v sobah, v katerih je on stanoval ali pa čitati knjige, katere je on čital.

A leta so tekla in tete Tatjanine vganile so

navadnih jezikov pri uradih in v javnem življenju. Po tej emanaciji zakonodajstva se veljava vprašanih justičnega ministra ukazov gotovo nij skrčila. Nasprotno postali so ti ukazi v smislu ob enem izdanega ustavnega zakona o izvrševanju vladne in izvrševalne oblasti naredbe in zapovedi z izpeljevanjem justičnih naprav obložene najvišje državne oblastni, katerim naredbam so se morale tudi justične oblastni toliko bolj podvreči, ker je sedaj ostreje definirani pojem „jednakopravnosti“ vseh jezikov tudi nalogo in odgovornost izvrševalne oblasti pomnožil in ker je sedaj zadnji dvom o tem izginil, da se sme jednakopravnost jezikov — se vé v mejah dosegljivosti — kot zagotovljeno pravo (als ein verbürgtes Recht) zahtevati, in ne več kot rešilno sredstvo v stiski, to je kot individualno priznanje tistim nacijalcem, ki drugega jezika zmožni nijso.

Vlada do sedaj nij imela uzroka, da bi v deželah, kjer se govori več jezikov, po poti zakona obstinila ravnopravnost jezikov pred sodnijami. Vladi se tudi nij videlo potrebuo, z naredbami poseči v razvoj sodne prakse, ter se je naredbinskega pota samo v ta namen posluževala, da bi se odpravile najsilnejše pritožbe, in da bi se doseglo jednako-merno postopanje.

Ali v okrožji nadsodnije graške, kjer v določenih pokrajinah tik Nemcev v gostih krdelih tudi Slovenci stanujejo, kateri so v novejši dobi pismeni svoj jezik tako razvili in razširili, da je tudi v rabo pred sodnijami brez ovir sposoben, zaostale so sodnije v priznanju dejanske te okoliščine, — katera okoliščina bi morala prouzročevati, da bi v smislu §. 13. obč. sod. reda „v deželi navadni jezik“ postal tudi po §. 4. postopanja o neprepirnih stvareh „pred sodnijo navadni jezik“ — in justičnemu ministru odkrila se je potreba, temu pogrešanemu priznanju tudi pred sodnijami po administrativnej poti do veljave pripomoči.

Pri tem stojim jaz kot voditelj justičnega ministerstva na stališči, katero je justično ministerstvo mej dvajsetimi leti za pravo priznavalo, to je na stališči, da je samo vladnej in izvrševalne oblasti na podlagi v polnem obsegu pristoječih pripomočkov in virov dodeljeno, faktum določiti, koliko se je slovenski jezik uže razvil in koliko da je sposoben za sodnijsko rabo; da pa nasprotno sodnije nijso poklicane, ta faktum od slučaja do slučaja preiskovati, ter se eventualiteti nasprotujočih si odločb izpostavljati, temveč, da je sodnijam dolžnost, jednokrat za vselej po kompetentnej strani izrečeno dejansko razmero svojim razsodbam v podlago jemati. Sploh po mojem mnenju nij naloga sodnijam, jeziku, ki ga državna uprava kot v „deželi navadnega“ pripoznava, po zakonu mu

zagotovljeni pristop k sodnijam stalno zabranjevati; in če sodnije slovenske vloge samo zategadelj a limine odbivajo, ker je prošnik tudi nemškega učen, tako vidim v tem priprosto, a kratkonikar zakonito sredstvo, s katerim se celo vprašanje o jednakopravnosti a limine odbija!

Vse to premišljevaajo in skrbno se trudeč, za sedaj samo glavne, vsak napredek k uspešnej rešitvi ovirajoče neprilicnosti odstraniti in prezgodnjemu izdanju vezajočih norm tam se izogniti, kjer se še sme vedno pričakovati, da si bode razsvitljena praksa mej odprtimi stezami najboljšo in pripravnejšo poiskala in izvolila, izdam za ta čas samo naslednje določilo:

Glede rabe slovenščine pri sodnijah veljajo za vojvodino Kranjsko, okrožne sodnije v Celji, potem za slovenske in za mešane pokrajine v vojvodini Koroške določila justičnega ministra ukazov od 15. marca 1862. št. 865, od 20. oktobra 1866. in od 5. septembra 1867., št. 8636/8396, ter se imajo vse sodnije v prihodnje po teh določenih ravnati.

Posebno pa moram zahtevati, da se določilo četrtega odstavka v ukazu na prvem mestu imenovanem, to je v ukazu od leta 1862., ki splošno določuje, da se morajo slovenske vloge sprejemati, kakor tudi dopolnjuje določilo poznejšega ukaza od leta 1866., ki takim vlogam vse pri kazenskem in civilnem postopanju se nahajajoče vloge in posebno tudi pravne tožbe prišteva, strogo izpolnjuje, in da se to izpolnjevanje dalje ne skrčuje na slučaj, če vložnik nij učen nemškega jezika.

C. kr. nadsodnijski prezidij naj ta ukaz nadsodnji in vsem sodnijam v omenjenih pokrajinah polnoobsežno v izpolnjevanje naznani ter tudi državnemu nadsodništvu objavi z dostavkom, da se ima po njem ravnati, ter ga tudi državno pravdniškim organom v imenovanih okrajih dostaviti.

Pražak.

To je novejši ukaz justičnega ministra, kojega celi obseg vzbujal bode povsod, kjer se Slovenci bojujejo za svoje pravice, veliko veselja. Sedaj, ko imamo le-to najnovejšo izjavo justičnega ministerstva v polnem obsegu pred sabo, moramo izreči, da je v njej s prekrasno dikcijo vse povedano, kar se o našem jezikovnem vprašanju povedati da.

Pravice slovenskega jezika do ravnopravnosti pred sodnijami se do sedaj še nikedar z večjo logiko branile nijso, kakor se branijo v izbornem tem ukazu. In ker se mej vrstami odkriva povsod nenavadna odločnost odločnega ministra, ki niti jednega trenutka netrpi, da bi se mu naredbe, od katere koli strani z nogami teptale, gojimo opravičene upe, da je ministra Pražaka najnovejši ukaz slovenščini za stalno odprla vrata v sodne dvore, in da odsle nikedar ne bomo

več doživeli obupnih časov, v katerih bi se zavoljo slovenske vloge z ničnostjo pokončala važna pravda! Vsekako je ta ukaz najboljši in največji uspeh, kojega smo dosegli pod vlado grofa Taaffeja.

—r.—

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 1. maja.

V soboto imel je šolski odsek **državnega zbora** svojo sejo in pri seji referiral je dr. Kvičala o slovenskih šolskih peticijah in priporočal odseku naslednja predloga: „I. C. k. vlada se zopet prosi, da na srednjih z državnimi sredstvi vzdrževanih šolah v krajih, kjer prebivajo Slovenci, za učence slovenskega maternega jezika upelje slovenščino kot učni jezik, v kolikor dopuščajo obstoječa učna sredstva, v Ljubljani pa da ustanovi samostojno slovensko gimnazijo in v Ljubljani obstoječo zdanjo utrakvistično osnovano gimnazijo spremenijo v gimnazijo z izključljivo nemškimi učnim jezikom. 2. Od C. k. vlade se zahteva, da na zavodih, kateri so vzgajanju učiteljev in učiteljic za slovenske šole namenjeni, z začetkom šolskega leta 1882—1883 slovenščino v večjeji meri kot do zdaj kot učni jezik upelje, vendar naj za to skrbi, da se na teh zavodih pridobitev popolnega znanja nemščine omogoči.“ Vnela se je potem debata in dr. Russ je trdil, da večina slovenskih otrok tudi nemški ume. Nevarno bi bilo upeljati slovensko gimnazijo, ker bi bila potem tudi slovenska univerza potrebna. Upelje naj se le slovenska spodnja gimnazija, na gorenjej pa naj se nemško poučuje, da si tako učenci priuče popolnem nemščino. Za tem pogreval je poslanec Beer zopet stare fraze, da manjka za to učnih sredstev in knjig. Te napačne trditve pobili so popolnem govorniki: Jireček, Dzieduszycki, Kvičala Kljun in Czerkawski. Naposled sprejela sta se v odseku oba resolucijska predloga s spremembo, da se določitev obroka, namreč šolsko leto 1882 do 1883 izpusti.

Z Jugu se poroča oficijelno: Na planini Mestrovac in na Vučevem Brdu je baje še okolo 100 do 200 vstašev, katerih akcijsko ozemlje pa je po naših četah silno omejeno. V 27. m. m. bil je boj pri Bjelemiči in Umoljanci trajajoč tri četrt ure proti 50 vstašem. Tudi pri vračitvi čez Radopolje sprejele so se čete s 30 vstaši, katere so pa razpodile in jim v 26. dan vstala v Mazorči ukradenih 300 ovac in 60 goved odvzele.

Vnanje države.

V slednjih dneh spremenila se je zelo politika v **Irski**. Odstopil je podkralj Cowper in na njega mesto prišel Spencer. Odstop Cowperjev smatra se kot začetek pomirljive politike z Irsko in sicer na podlagi sporazumljenja Gladstona s Parnellom. Angleška vlada je baje voljna izpolniti nekaj zahtev deželne lige glede zaostale najemščine in olajšave pri nakupu najete zemlje. Sicer so pa irske razmere tako zamotane, da je rešitve v kratkem času težko pričakovati.

Iz **Orana** se poroča o groznej moritvi. Francosko znanstveno mislijo, katera je imela na jugu Meherije s topografičnimi deli opraviti, napali so konjiki Si Slimana, in skoro vse Francoze potolkli. Umorjenih je bilo 40 oseb, mej temi dva oficirja,

z materjo, da je skrajni čas, da se omoži. Ker pa na domačem posestvu nij bilo upanja Tatjano, katera je vsem mnogobrojnim suubačem odrekala, k temu pregovoriti, sklenile so, preseliti se v Moskvo, da jo sijaj velikomeškega življenja premoti. — Zgodilo se je to in Tatjana, ki je s svojo lepoto in svojim ponosom zatamnjevala vse moskovske krasotice, postala je hladna žena bogatega kneza in generala.

V tem pa se je vrnil Onjegin s potovanja in na necem sijajnem plesu vidi jo zopet. Od njenega soproga izvedel je vse, kar se je zgodilo. In sedaj vrnila se mu je ljubezen, katere tako dolgo nij poznal, v srce; sedaj spoznal je, kako kruto je grešil nad Tatjano in seboj takrat, ko je na njeno prošee pismo tako kruto odgovoril. Bil je srečen, ako je mogel biti v njenej bližini, srečen, ako jej je mogel ogrniti plašč ali dotakniti se njene nežne roke, in naposled nij mu dal srce miru, dokler jej nij v strastnem pismu razkril svoje strasti. A ona ga je trepetajočega srca ponosno odbila, — ona bila je hladna sicer in neljubeča, — a krepostna soproga.

To je v kratkem obseg tega romana. Onjegin

in Lenski, ta dva po svojih značajih tako različna moža, predstavljata nam Puškina samega.

Evgen Onjegin je Puškin iz Petrogradskega življenja pred svojim izgnanstvom in potem ko se je z istega vrnil. Prej lehkomišeln in lehkživ, letajoč od veselja do veselja in kujoč ljubovne spletje brez vsake resnobe, odumrl je po svojem povratku za življenje, njegove radosti in njegove sreče; spoznal je, da se je s tridesetim letom uže postaral in oplakaval je izgubljeno mladost jednako našemu Preširnu, samo še z mnogo elegičnejšimi občutki. V Evgenju Onjeginu osobljena je jedna stran Puškinova in njegovega prudkega temperamenta; Vladimir Lenski pa nam predočuje drugo, svetlejšo stran istega. Lenski je Puškin na liceji, ko se je duša njegova napolnila z idejali, kakeršni človeku blaže srce in dušo, ter ga napolnujejo z radostjo do življenja in veselimi nadami v prihodnost; on je Puškin na jugu Rusije, na Kavkazu in Krimu, ko ga krasota narave oživlja, ter mu daje v srcu kliti najlepše cvetice poezije, ter občutiti najslajše čutje prave, nestrastne ljubezni, ljubezni, kakeršna je lastna le nežnouchutečemu pesniku; on je nadalje Puškin iz Mihajlovskega, ko je s svetim strahom v

roke jemal proizvode velicnih pesnikov družib narodov in zajemal iz njih tolažbo svojemu bolnemu srcu. —

Ali sta Olga in Tatjana ženski bitji, s katerima se je pesnik v svojem življenju v resnici srečal, o tem nam manjka vsacih pozitivnih podatkov in tudi iz Onjegin samega ne da se to razvideti; a z ozirom na to, da se v celem romanu tako jasno zrcali življenje njegovo, opravičeni smo sklepati, da se je tudi s tema dvema, po svojih mislih in značajih tako različnima ženskama na potu svojega življenja sešel.

Mika me sicer spregovoriti obširneje tudi o njih dveh, a ker mi je, kakor sem uže omenil, čas le kratko odmerjen, moram to odložiti za ugodnejši čas.

Predno pa končam, naj mi bode dovoljeno, omeniti še jedne krajše liricne pesni Puškinove, iz katere se tako sijajno razvidi neizcrpljivo domoljubje velicega pesnika. Znano je, da ima Rusija kot mogočna in napredujoča slovanska država mnogo sovražnikov, kateri nobene prilike ne zamude, da bi je ne napadali. In taka prilika bila je tudi leta 1831, ko je povodom poljskega vstanka časnkarstvo vse

40 ranjenih. Ko so pa ti napastniki hoteli odnesti plen, prišli so vojaki iz Meherije in zasledovali napastnike.

Dopisi.

Iz Ptuja. [Izv. dopis.] Gospod pl. Premerstein jako na to pritiska, da se ustanovljajo zakotne šole, to je učilnice izven središča šolskih občin, oziroma župnikov, zato toliko merjenja, pisanja, nadlegovanja občinskih zastopov, krajnih šolskih svetovalec, in drugih nepotrebnih neprilik. Nšni nazori o tej stvari so naslednji:

a) Učilnice sedaj postoječe v središču šolskih občin naj se dobro uredi, ter ako kaže potreba, razširi v večrazredne; primerna poslopja je oskrbeti.

b) Potruditi se je, da bodo sedanje učilnice previdene dobrimi učitelji. Priznati moramo, ka ptujski okraj, iznemši mesto, nema še polovice povse sposobnih in marljivih, ter dovoljno naobrežnih učiteljev. Žalostna prikazen. Bolje nikakše šole nego lagodno, ker taka je potrata dragega časa in redkih peneza ne koristi nikomur. Učiteljic v selskih učilnicah nikakor ne maramo.

c) Učilnice naj se tako ustroje in prenarede, da bodo povse odgovarjale pravemu svojemu namenu, razvijajoče na podlogi našega jezika duševne zmožnosti, pospešujoče potrebno znanje za bodoče pozvanje v domovini, vzgajajoče mladež za umne in npravne občane, a sevsema opustivše švabljenje kot prvi in najviši kan naših bivših lažiškol kakor za Jožefa II. in dalje. Poslednje je glavni vzrok, ka smo mi Slovenci v narodnih učilnicah moteči in ukvarjajoči se največ časa z nemščino toliko zastali v gospodarskem in poprek občnem napredku; učenec dovršivši take zlokopne nemčevalnice redno ničesar ne zna, zato na mnogo krajih mržnja do jalovih šol, katere so bile do najnovejše dobe na glavo postavljene, kar je mahoma preinačiti.

d) Na zakotne učilnice, to je take, katere se kane brez prave potrebe snovati izven središča šolskih občin na neznosljive potroške ubogih občanov, povse mrzimo, ne samo mi, nego tudi bivalstvo, in okrajnega šolskega sveta večina jim nikakor nij naklonjena zato, ker občinstvo rado brez pritožeb zbog dalnjih in časih zločestih potev pošilja deco v središčne učilnice; omeniti še je, ka se učitelji pri zakotnicah gostoma zanemarjajo, ter ne imajoči zdrave društvene in potrebne duševne hrane mečejo se, kakor skušnja resni, v naročaj pogubnim razvadam; ne čitajo skoro ničesar soči brez dotičnih sredstev, vsled tega je tudi napredek v šoli praviloma slab. O teškočah verstvenega pouka molčimo.

Take zrakoplovne osnutke prepustimo žirovnejšej dobi, katera bode poklanjala rodovitne letine in na razpolaganje ponujala dovoljno prebrisanih učiteljev. Sicer pa glasno izpovedamo, ka smo strastno zavzeti za dobre narodne in pravemu kanu

Evrope palo po Rusiji. Tedaj je vzkipela kri v Puškinu in spisal je tem kričačem posianico „Klevetnikam Rossiji“, katera s srdapolnimi, veličastnimi besedami odvrta napade in bere levite tako zvanej „civiliziranej“ Evropi. O mogočnosti Rusije pa pravi Puškin:

Иль Русскій одъ побѣдъ отвикъ?

Иль русскаго царя уже безсилно слово?

Иль намъ съ Европой спорить ново?

Иль мало насъ? Или од Пермь до Тавриды,

Одъ финскихъ хладныхъ скалъ до пламенной Колхиды,
Одъ потрясеннаго Кремля до стень недвижнаго Китая,
Стальной щетиною сверкая

Не встанеть русская земля?

ter končuje veličastno to pesen s sledečimi, na adresu mejnarodnih kričačev napravljenimi besedami:

Такъ высылайтежь намъ вити,

Своихъ озлобленыхъ синовъ,

Есть места имъ въ поляхъ Россіи?

Среди нечуждыхъ имъ гробовъ.

in z željo, da bi se iz Rusije vedno na jednak način odgovarjalo njenim sovražnikom, končujem de našnje predavanje.

resnično primerne, narodu v duševnem in tvarnem obziru koristeče šole uže osnovane in snovati še imajoče v središčih.

Velik pospeh zboljšanju naših učilnic dajalo bi urejenje plač našim učiteljem po merilu, kakor je na gornjem Štirschem, kar vplivnim in merodajnim gospodom iskreno na srce polazemo.

Volitev župana ljubljanskega.

V soboto 30. aprila ob 4. uri popoldne vršila se je v mestnem odboru ljubljanskem volitev župana mestu prejšnjega župana gospoda Antona Laschana.

Poslušalcev je bilo jako mnogo in to iz različnih krogov navzočih.

Podžupan g. Franc Fortuna prične sejo in izjavi, da je prva točka dnevnega reda volitev novega župana za ljubljansko mesto. Navzočni so vsi odborniki razen grofa Chorinskega, ki se je odpovedal in gospoda Laschana, kateri ima dopust za tri mesece.

Dr. vitez Bleiweis Trsteniški nasvetuje, naj se preje nego se prične volitev župana, določi funkcijska nagrada namreč 1600 gld., odškodovanje za stanovanje pa 400 gld., vkupe 2000 gld., kakor je to bilo do zdaj.

G. Regali opomni, da se mu zdi nagrada jako pičila v očigled mnogim poslom, katere ima župan, a ker finančno stanje mesta ljubljanskega nij baš sijajno, bode glasoval za predlog dr. viteza Bleiweisa, kateri naj se sprejme per acclamati-onem. —

Gosp. podžupan Fortuna povabi potem starost mestnega odbora, g. stavbenega svetnika Fr. Potočnika, da prevzame predsedništvo in vodi volitev župana in podžupana.

Gosp. Fr. Potočnik obznani dotične določbe občinskega reda, tikajoče se volitve župana in prične se volitev.

Odda se 28 listov. Od teh dobi Grasselli 15, Dreo 11, Fortuna 1 in Bürger 1 glas. Ker nijma nobeden za veljavno volitev potrebnih 16 glasov, ponavlja se volitev. Zopet isti rezultat. Treba tedaj tretje, to je ožje volitve, pri kateri zadostuje absolutna večina in je voliti le mej Grasselijem in Dreom. Odda se zopet 28 glasov. Gospod Grasselli dobi 15, Dreo 11 glasov, dva lista (Grasselijev in Dreov) bila sta prazna. Gospod Potočnik proglasi, da je gospod Grasselli izvoljen s potrebno večino glasov županom ljubljanskim. Gospod Grasselli zahvaljuje se svojim tovarišem, da so ga izvolili za ta časten posel in izjavi, da volitev prevzame, ako bode Njih Veličanstvo presvitli cesar isto potrdilo. (Živio! Dobro.)

Voliti je še podžupana. Odda se 28 glasov. Od teh dobi g. Fortuna 15, Dreo 11, dr. Mosche 1 in Bürger 1 glas. Izvoljen je tedaj s potrebno večino podžupanom ljubljanskim g. Franc Fortuna, kateri se zahvaljuje za izkazano zaupanje in izjavi, da volitev sprejme.

Predsedništvo prevzame zopet podžupan g. Fortuna. Na vrsti je volitev raznih odsekov.

Dr. Zarnik nasvetuje, da bi nekateri odseki, kateri so imeli do zdaj po 8 in 7 udov, imeli odslej jih le po pet. Tudi naj bi se takozvani „Tivolicomite“ odslej imenoval „Odsek za olepšavanje mesta“ in bil sestavljen iz 6 udov. Dr. Suppan opomni, da je po opravnem redu treba k veljavnosti tega sklepa navzočnosti 20 odbornikov in absolutna večina.

Predlog se sprejme z absolutno večino in izvolijo se naslednji odseki: Magistratni odsek: Načelnik župan, člani: A. Bajer, Fortuna, Petričič, Peterca, Doberlet. Pravni in personalni odsek: J. N. Horak, J. Kušar, dr. Mosche (namestnik), dr. Zarnik (načelnik), pl. Zhuber.

Finančni odsek: A. Bajer, Fortuna, J. Hribar, dr. Mosche (načelnik), V. Petričič (namestnik), J. Luckman in dr. Suppan. Stavbeni odsek: Fortuna, Goršič, Peterca, Fr. Potočnik (načelnik), Regali (namestnik), Ziegler, Bürger. Odsek za revne: (načelnik župan), člani: Goršič, Horak, Regali, Stupica, Dreo. Policijski odsek:

dr. vitez Bleiweis (načelnik), dr. Drč, Horak, Potočnik, Regali, pl. Anton Gariboldi (namestnik), Doberlet.

Šolski odsek: A. Bajer, dr. vitez Bleiweis, dr. Drč (načelnik), Hribar, dr. Zarnik, R. Pirker (namestnik) in Dežman. Odsek za olepšavanje mesta: Hribar, Kušar (načelnik), dr. Mosche, Potočnik, Josip Luckman in Lassnik. Potem se seja sklene.

Domače stvari.

— (Umr1) je 26. p. m. v Ljubljani g. Anton Wisiak, učitelj na ljubljanskej vadnici in okrajni šolski nadzornik, stoprav 36 let star po dolgej bolezni. Spreveda udeležilo se je mnogo učiteljev iz okolice, a prišlo bi jih bilo še več, da so znali za pogreb. Rajni bil je obče priljubljen, kajti on nij nadzoroval a la Sima & Consorten, bil je vsekar odločno naroden in tudi nadzorništvo mu nij pokvarilo blagega in krepkega značaja. Lehka mu zemljica!

— (Umr1) je gosp. Fridrich, posestnik v Ljubljani. Ta je bil tudi jeden onih mož, katere so nemškutarji prinesli k slednjim mestnim volitvam.

— (Jour fixe) telovadnega društva „Sokol“ preteklo soboto bil je živahen in obiskovan od skoro 50 članov. Sklepalo se je o udeležitvi društva pri slovesnostih v Zagrebu in v Pragi. Pri Sokolovej slavnosti v Pragi bodo 4 člani (gg. Geba, Maier, Kališnik in F. Zupančič) na svoje stroške zastopali društvo. Mej petjem krepkih zborov in posebno milo pevanih kvartetov ter nabiranjem za „Narodni dom“ preteklo je le prehitro prijetni večer.

— (Iz Ptuja) se nam piše: Peticije za upeljavo slovenščine pri sodnijah in ustanovljenje deželne nadsodnije v Ljubljani poslale so po svojem poslanci g. Mih. Hermanu občine: Nova cerkev, Sedlaček, Podlehtnik, sv. Trojica, vse v Halozah, dalje Smolinci, Zupetinci, sv. Andraž v slov. Goricah ter Levanjci in Gacinj.

— (Razglas obligacij kranjske zemljiščne odveze,) ki so bile 29. aprila 1882 izsrečkane: s kuponi po 50 gld. št. 99, 229, 420; s kuponi po 100 gld. št. 203, 275, 280, 503, 678, 934, 1048, 1067, 1267, 1386, 1489, 1522, 1687, 1734, 1797, 2006, 2010, 2163, 2167, 2208, 2275, 2311, 2527, 2738, 2751, 2790, 2803, 2880, 2883, 3009, 3028, 3032, 3080; s kuponi po 500 gld. št. 85, 96, 112, 208, 354, 402, 490, 541, 622, 755; s kuponi po 1000 gld. št. 15, 251, 360, 410, 756, 785, 819, 1057, 1103, 1139, 1152, 1230, 1233, 1320, 1461, 1510, 1535, 1539, 1589, 1779, 1853, 1889, 1891, 1955, 2004, 2012, 2117, 2224, 2398, 2423, 2498, 2610, 2672, 2714, 2946, 2959; s kuponi po 5000 gld. št. 116, 206, 345, 568, 639; Lit. A. št. 362 v znesku 10.000 gld., Lit. A. št. 1209 v znesku 250 gld., Lit. A. št. 1335 v znesku 200 gld., Lit. A. št. 1641 v znesku 5000 gld., Lit. A. št. 1648 v znesku 5000 gld., Lit. A. št. 1679 v znesku 300 gld., Lit. A. št. 1729 v znesku 100 gld., Lit. A. št. 1801 v znesku 1560 gld., Lit. A. št. 1812 v znesku 44.720 gld. Vrh tega od izsrečkane obligacije Lit. A. št. 1649 za 5000 gld. delni znesek 3420 gld. Omenjene obligacije se bodo v izsrečkanih kapitalnih zneskih v avst. velj. po šestih mesecih od dneva srečkanja po predpisu postavnih pravil v gotovem denarji pri kranjskej deželnej blagajnici v Ljubljani plačevale, katera bode tudi za neizsrečkani znesek 1580 gld. obligacije Lit. A. št. 1649 za 5000 gld. nove obligacije izdala. Zadnje tri mesece pred zapadnim obrokom zamenjuje (skontira) deželna blagajnica v Ljubljani izsrečkane obligacije, kakor tudi vse kupone kranjske zemljiške odveze proti 4% nemu natančno po dnevih zračunjenemu odbitku na korist zaklada kranjske zemljiške odveze. Razen omenjenega se še to na znanje daje, da se lastniki sledečih uže poprej izsrečkanih obligacij še nijso oglasile za plačilo, namreč: s kuponi št. 260, 319, 410 po 50 gld.; št. 29, 32, 137, 413, 734, 775, 1360, 2057, 2114, 2194, 2271, 2743, 2794 po 100 gld., št. 236, 655 po 500 gld.; št. 216, 218, 219, 367, 625, 2076, 2684, 2944 po 1000 gld.; Lit. A. št. 1806 za 2000 gld.

